

“Tavşanlı Cumhuriyet Başsavcılığının 2019/3134 soruşturma sayılı dosyasında şüpheli ... hakkında dolandırıcılık, tehdit ve hakaret suçlarından verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair karara müşteki ... tarafından itiraz edilmesi üzerine kovuşturmaya yer olmadığına dair karar incelenmek üzere hakimliğimize gönderilmiştir.

Kovuşturmaya yer olmadığına dair karara yapılan itiraz üzerine dosya üzerinden inceleme yapacak olan hakimliğimizce 5271 sayılı CMK'nın 173/3 maddesinde yer alan “itiraz edeni giderlere mahkûm eder” düzenlemesinin 2709 sayılı Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırı olduğu düşünülmektedir.

2709 sayılı Anayasa'nın 2. maddesinde “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir” 36. maddesinde de “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir” düzenlemeleri bulunmaktadır.

5271 sayılı CMK'nın 173/3 maddesinde “Sulh ceza hâkimliği, kararını vermek için soruşturmanın genişletilmesine gerek görür ise bu hususu açıkça belirtmek suretiyle, o yer Cumhuriyet başsavcılığından talepte bulunabilir; kamu davasının açılması için yeterli nedenler bulunmazsa, istemi gerekçeli olarak reddeder; itiraz edeni giderlere mahkûm eder ve dosyayı Cumhuriyet savcısına gönderir. Cumhuriyet savcısı, kararı itiraz edene ve şüpheliye bildirir” düzenlemesi bulunmaktadır.

Görüleceği üzere maddede bir suç dolayısıyla yapılan soruşturmada kovuşturmaya yer olmadığına dair karara yapılan itirazın Sulh Ceza Hakimliğince reddedilmesi halinde yapılan masrafların itiraz edenden alınacağı düzenlemesine yer verilmiştir. Ceza Muhakemesinde Cumhuriyet savcılığına veya mahkemelere başvuru herhangi bir harç ve ücrete tabi değildir. Bir suç sebebiyle mağduriyet yaşadığını iddia eden her birey herhangi bir ücret ve harç ödemeksizin şikayette bulunabilir. Ceza Hukukuna hakim olan ilkelere dayanan resen araştırma ilkesi gereğince etkin bir soruşturma yapılarak fail ya da faillerin tespiti ile adil bir yargılamanın yapılmasının sağlanması da Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesinin bir gereğidir.

Mevcut yasal düzenlemelere göre gerek şikayet üzerine gerekse de resen araştırma ilkesi çerçevesinde yürütülen bir soruşturmada kamu davasının açılması halinde yapılan yargılamada mahkûmiyet kararı verilsin ya da verilmesin yapılan giderler şikayetçiye yüklenmemektedir. Buna karşın bir suç sebebiyle yürütülen soruşturmada kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verildiğinde müştekinin bu karara yaptığı itiraz reddedilirse yapılan giderlerin itiraz edenden alınacağı düzenlenmiştir. Bu durumda bir suç sebebiyle şikayetçi olan müştekinin yapılan soruşturmada etkin soruşturma yapılmadığı, delillerin toplanmadığı gibi maddi ceza hukukuna ve usulüne ilişkin itirazlarını sunarken itirazın reddi halinde giderleri ödemeye mahkûm edileceği endişesiyle itirazda bulunmaktan çekinebileceği, bu hususun amacı maddi gerçeğe ulaşmak olan ceza hukukunun etkinliğini zedeleyeceği ve bu haliyle bireylerin hak arama özgürlüklerini kısıtladığı düşünülmektedir.

Bu itibarla 5271 sayılı CMK'nın 173/3 maddesinde yer alan “itiraz edeni giderlere mahkûm eder” ibaresinin Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırı olduğu düşünüldüğünden anılan düzenlemenin iptali için Anayasa'nın 152. ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve

Esas Sayısı : 2020/86

Karar sayısı : 2020/79

Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesi uyarınca iptal başvurusunda bulunulmasına karar verilmiştir.”